1651 (2022-2023) – Nr. 1
ingediend op 29 maart 2023 (2022-2023)

Voorstel van resolutie

van Peter Van Rompuy, Philippe Muyters, Maurits Vande Reyde, Arnout Coel, Koen Van den Heuvel en Andries Gryffroy

over een nieuwe en brede kwantitatieve analyse van buitenlands zeggenschap in de Vlaamse economie

verzendcode: FIN

Vlaams Parlement

TOELICHTING

Midden januari 2023 maakte Flanders Investment & Trade de buitenlandse investeringscijfers voor 2022 bekend. In 2022 waren er in Vlaanderen 278 projecten, goed voor 6540 extra jobs en een investering van 5,26 miljard. Meteen een historisch record. 60,07 procent van de projecten was afkomstig uit Europa, 25,18 procent uit Noord- en Zuid-Amerika, en 14,75 procent uit Azië, Oceanië, het Midden-Oosten en Azië. Die sterke cijfers zijn deels een gevolg van de strategische ligging van Vlaanderen, alsook van het sterk uitgebouwde logistieke netwerk, met wereldhavens die als toegangspoort tot de Europese markt fungeren.

Ook beleidsinitiatieven hebben duidelijk een positief effect. Zo valt het aandeel investeringen in onderzoek en ontwikkeling (O&O) op. Een op de vijf buitenlandse investeringsprojecten had betrekking op innovatie. Dat heeft Vlaanderen deels te danken aan de beschikbare O&O-budgetten: 3,6 procent van het Vlaamse bruto binnenlands product gaat naar innovatie. Geen enkele EU-lidstaat doet beter. Door dat Vlaamse innovatiebeleid heeft de regio een bijzondere aantrekkingskracht voor buitenlandse investeringen, wat op zijn beurt het Vlaamse innovatiebeleid weer versterkt.

De CEO van Flanders Investment & Trade Joy Donné formuleerde het als volgt: "Vlaanderen is bij buitenlandse investeerders een sterk merk, door zijn concentratie van kennis, talent, technologie en industrie op een kleine oppervlakte. Daardoor creëer je gespecialiseerde clusters, zoals de Antwerpse chemie. Die zijn dan goed gepositioneerd in de klimaattransitie waar heel wat sectoren door moeten. Buitenlandse investeerders zijn ook vaak geïnteresseerd in samenwerkingen met universiteiten."[1]

Vlaanderen is een kleine, open economie. De buitenlandse investeringen en de internationale handel vormen bijgevolg een belangrijke motor van welvaart en economische groei in Vlaanderen.

Bovendien vormt de Vlaamse handels- en investeringsstrategie een hefboom om duurzame mondiale ontwikkelingen te stimuleren. De beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking 2019-2024 (*Parl.St.* Vl.Parl. 2019-20, nr. 122/1) stelt daarover het volgende: "Ik bouw verder op de doelstelling in de Vlaamse handelsstrategie om ons handelsbeleid tevens te gebruiken als een instrument ten dienste van mens, milieu en economische groei in het algemeen en voor ontwikkelingslanden in het bijzonder. Vlaanderen heeft heel wat expertise, producten, diensten en technologie in huis die hiertoe kan bijdragen… Hiermee kan de EU een positieve stimulans geven aan het respect voor en de tenuitvoerlegging van de fundamentele internationale arbeids- en milieunormen en van multilaterale milieuakkoorden zoals het Klimaatakkoord van Parijs."

De handels- en investeringsrelaties zijn dan ook een grote troef. Toch is een gezonde waakzaamheid geboden, zoals in de conclusie van een studie van het Vlaamse Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (DEWI) uit 2018 staat: "Waar protectionistische beschermingsmaatregelen tegen buitenlandse overnames niet wenselijk zijn, kan waakzaamheid wel geboden zijn bij buitenlandse overnames vanuit landen die het niet zo nauw nemen met democratische waarden en investeren vanuit een (geopolitieke) staatskapitalistische logica in Vlaamse strategische sectoren."[2]

1 De Standaard, 14 januari 2023.

2 'Buitenlands zeggenschap in de Vlaamse economie: een kwantitatieve analyse', mei 2018, Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, p. 37.

In mei 2018 publiceerde DEWI daarom een kwantitatieve analyse over het buitenlandse zeggenschap in de Vlaamse economie. Daarvoor werden de beschikbare jaarrekeningen van 2015 aangewend. Met die analyse had DEWI de ambitie om de buitenlandse invloed in de Vlaamse economie in kaart te brengen. Het onderzoek bouwde verder op een vergelijkbaar initiatief van de Studiedienst van de Vlaamse Regering en het Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie uit 2006. In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme van 19 april 2022 gaf minister-president Jan Jambon aan een nieuwe analyse te overwegen.

In het Bestuursdecreet van 7 december 2018, dat op 1 januari 2019 in werking is getreden, is de vrijwaring van strategische belangen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest al opgenomen.[3] Met toepassing van artikel III.60 heeft de Vlaamse Regering de mogelijkheid om een rechtshandeling nietig te verklaren, te schorsen of buiten toepassing te verklaren als het gaat om een rechtshandeling van de Vlaamse overheid, een lokale overheid of een instelling met rechtspersoonlijkheid die voorziet in behoeften van algemeen belang, en waarop een van de genoemde overheden toezicht uitoefent of een beslissende invloed heeft. Het gaat hier om een ex-postaanpak.

Op basis van de Europese screeningsverordening keurde het overlegcomité op 1 juni 2022 een samenwerkingsakkoord goed met principes voor de uitwerking van een interfederaal screeningsmechanisme dat de screening van buitenlandse directe investeringen beoogt. Na de verdere verfijning, het advies van de Raad van State en de parlementaire instemmingsprocedure zou het mechanisme op 1 juli 2023 in werking treden. Ook in andere Europese landen staat het thema hoog op de politieke agenda. Zo weigerde de Duitse regering in november 2022 twee investeringsaanvragen in de sector van de halfgeleiders. Bovendien overweegt Duitsland een nieuw wettelijk kader voor buitenlandse overnames.

Het blijft bijgevolg belangrijk om een evenwicht te vinden tussen enerzijds internationale openheid en de positieve effecten ervan, en anderzijds de bescherming van de openbare orde, veiligheid en strategische belangen.

Peter VAN ROMPUY
Philippe MUYTERS
Maurits VANDE REYDE
Arnout COEL
Koen VAN DEN HEUVEL
Andries GRYFFROY

[3] Bestuursdecreet van 7 december 2018, titel III, hoofdstuk 2, afdeling 5.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:
  1° de studie van het Vlaamse Departement Economie, Wetenschap en Innovatie over het buitenlandse zeggenschap in de Vlaamse economie;
  2° het feit dat voor de studie van het Vlaams Departement Economie, Wetenschap en Innovatie de jaarrekeningen van 2015 werden aangewend;
  3° het feit dat minister-president Jan Jambon heeft aangegeven dat hij een nieuwe analyse overweegt;
  4° de mogelijkheid om die kwantitatieve analyse aan te wenden voor relevante beleidsinitiatieven;

– overwegende dat een evenwicht tussen enerzijds internationale openheid en de positieve effecten ervan, en anderzijds de bescherming van de openbare orde, veiligheid en strategische belangen, belangrijk is;

– vraagt aan de Vlaamse Regering om, in aanvulling op de vrijwaring van strategische belangen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest binnen het Bestuursdecreet van 7 december 2018 en het interfederaal screeningsmechanisme, een nieuwe en brede kwantitatieve analyse over buitenlands zeggenschap in de Vlaamse economie op te maken. Die analyse moet ook inzicht geven in mogelijke inmenging in publieke zee- en luchthavens, publieke instellingen, overheidsbedrijven en andere belangrijke economische en wetenschappelijke polen.

Peter VAN ROMPUY
Philippe MUYTERS
Maurits VANDE REYDE
Arnout COEL
Koen VAN DEN HEUVEL
Andries GRYFFROY